

A Jó Mezőgazdasági Gyakorlat

Az elmúlt évek tapasztalatai azt igazolják, hogy a fogyasztók elvárásai az élelmiszerrel, - a termékek minőségével és biztonságával - szemben, a termelés- feldolgozás- kereskedelem során egyre inkább növekszik. Jelentősen meg növekedett a gazdáknak az élelmiszerbiztonságban betöltött szerepük is. A piaconmaradás érdekében fokozottan eleget kell tenniük a szigorodó szabályoknak és szabványkövetelményeknek, hozzáadott értéket képviselő termékeket kell előállítaniuk, illetve a követelményeknek megfelelően új technológiákat, eljárásokat kell tevékenységükbe iktatniuk, mint amilyen a Jó Mezőgazdasági Gyakorlat (JM Gy).

Figyelembe véve az élelmiszertermékeket előállító gazdaságok gyors változásait, a globalizációs folyamatokat, valamint a növekvő fogyasztói aggályokat az előállított termékek minőségével és biztonságával, a termesztés környezeti kockázataival szemben, a Jó Mezőgazdasági Gyakorlat elnevezés az utóbbi években jelentős változásokon ment át. A termelő gazdák, feldolgozók és a kiskereskedő láncok, az egyre szorosabb minőségi és biztonsági kérdéseknek próbálnak megfelelni, hogy biztosítani tudják a termesztés hosszú távon történő fenntartását. A JM Gy ezeknek a céloknak a megvalósításában nyújt segítséget.

A JM Gy azokat a környezettel, gazdasággal, társadalommal kapcsolatos gazdálkodási ismereteket tartalmazza, amelyek biztosítékai az egészséges, biztonságos körülmények között előállított mezőgazdasági termék előállításának. A termelő gazdák, elsősorban a gyümölcsstermesztésben és a zöldségstermesztésben, már alkalmaznak olyan technológiai elemeket, amelyek a mezőgazdaság hosszú távú fennmaradásának a biztosítékai, mint az integrált növénystermesztés.

Globális élelmiszerbiztonság

Az élelmiszerbiztonság rendszerszemléletű megközelítését a folyamatosan változó fejlődések globális összefüggésében kell vizsgálni. A nemzetközi élelmiszerkereskedelem globalizálódása egy sokkal integráltabb és megelőzésen alapuló élelmiszerbiztonsági szemléletet igényel. Amint a nemzetközi élelmiszer- és mezőgazdasági kereskedelem növekszik, egyre fokozottabb igény van arra, hogy valamely országban megjelenő élelmiszerbiztonsági kérdést nemzetközi együttműködésre alapozva oldják meg. A meg növekedett termékkereskedelem természetesen költségnövelő tényező is.

Az élelmiszerbiztonságot a globalizáció folyamatának kell tekinteni. A globalizációt általában úgy jellemzik, mint a meg növekedett kereskedelmet, a sokkal integráltabb, koncentráltabb piacokat, az új technológiák gyors alkalmazását, és a gyors információáramlást. Mindezeknek a tényezőknek számos pozitív és negatív hatása van az élelmiszerbiztonságra és az élelmiszerlánc rendszerszemléletére. A meg növekedett piaci lehetőségekben úgy a termelők, mint a fogyasztók jelentős előnyökhöz juthatnak, pl. nagyszámú termékválaszték vagy új export lehetőségek. Ugyanakkor számos negatív tényezőnek lehetünk szemtanúi, mint az élelmiszerek okozta betegségek, fertőzések országok közötti gyors terjedése, amelyek veszélyt jelentenek a fogyasztókra és gazdasági kockázatot a termelőkre ill. a feldolgozókra.

Jelenlegi állapot

Annak érdekében, hogy a termelő gazdák az élelmiszerlánc követelményeit megfelelően kielégítsék kormányzati szervek, nem kormányzati szervek és a magán szektor számos JM Gy-ot fejlesztett ki. Ezek alkalmazása nem minden esetben volt megfelelően koordinálva, illetve rendszerszemléletre építve.

A JM Gy-ot eltérő módon és meghatározásban használják, gyakran kapcsolják a fenntartható mezőgazdasághoz:

- ❖ a kormányzati és nemzetközi szervezetek (pl. FAO) a fenntartható mezőgazdaságból olyan folyamatokat támogatnak, mint az integrált növényvédelem, integrált tápanyag gazdálkodás, amelynek célja a speciális környezeti és társadalmi kockázatoknak a mérséklése. A legtöbb esetben csak a növényvédelmi kérdésekkel, az integrált növényvédelemmel foglalkoznak.
- ❖ a nemzetközi szakmai szervezetek által kifejlesztett követelmények, amelyek egyaránt figyelembe veszik az előállított termékek minőségének biztosítását és a környezettudatos gazdálkodást, pl. a balti országok gyakorlatai.
- ❖ a magán szektorban különösen az ipari feldolgozásban dolgozók és kiskereskedők használják a JM Gy-ot, hogy megfelelő minőségű végterméket érjenek el, kielégítsék a vásárlók igényeit, és jövedelmező tevékenységet végezzenek. Ebben a szektorban a természet fenntarthatóságában a fogyasztói igények kielégítése fontos szerepet tölt be. Ide sorolható a kiskereskedői láncok EUREPGAP rendszere, az Unilever, Nestlé, Danone követelményei, az EISA fenntarthatósági kódexe.
- ❖ a nem kormányzati szervezetek dolgoztak ki JM Gy-t,
- ❖ számos kapcsolódást lehet találni a JM Gy és az ökológiai természet szabályozásában, az optimális agro-ökoszisztémák kialakításában. A JM Gy alkalmazása azonban nem jelent ökológiai gazdálkodást.
- ❖ a JM Gy specifikus verziója található meg a Codex Alimentarius által kidolgozott útmutatókban, amelyek elsősorban az élelmiszerhigiénia követelményeire, a szennyeződések minimális szintre való csökkentése, illetve megelőzésére vonatkoznak. A Codex által kidolgozott szabványok referencia alapként szolgálnak a nemzeti szabványok kidolgozásához és harmonizálásához.
- ❖ néhány nemzeti program a JM Gy-t kifejezetten a termékek higiéniai, és ezen belül is a mikrobiológiai szennyeződéstől való menteségre vonatkoztatja (pl. USA).